

Majetok netaja, len ho nezvereňujú

Všetko je dostupné na katasterportáli. Urobiť z neho sumár cirkevného majetku sa však nedá.

Konferencia biskupov Slovenska tvrdí, že nemá sumár majetkov, ktoré rímskokatolícka cirkev vlastní. „Obráťte sa na jednotlivé diecézy,“ odkázal hovorca konferencie Jozef Kováčik. Naznačuje, že diecézy by čísla mohli poskytnúť. Slovensko má osem diecéz či arcidiecéz. Hovorca trnavskej arcidiecézy Dušan Kolenčík priznáva, že spomínaný súpis existuje. Zároveň však dodá, že „nakoľko ide o vnútrocirkevnú záležitosť, nebudeme tento súpis zverejňovať“. Nepomôže ani zákon o slobodnom prístupe k informáciám, pretože ten sa na cirkvi nevzťahuje. Ďalší štyria hovorcovia diecéz odkázali, že ich majetok sa dá vyčítať z dostupného katasterportálu. Navonok teda nič netaja. Získať cez túto stránku sumár toho, čo cirkev vlastní, je však nemožné. Denník SME sa pokúsil spočítať aspoň majetok trnavskej arcidiecézy. Vyhľadávanie má viacero problémov. Ako nájsť všetkých vlastníkov, keď cirkevný majetok je rozdelený medzi množstvo inštitúcií? Mnohé právne subjekty nie sú vôbec verejne známe. Aj pri sumári majetku farností môžu byť výsledné čísla značne nepresné. Ďalší problém je, že hranice diecéz nekopírujú hranice krajov. Trnavská župa je o zhruba 700 štvorcových kilometrov menšia ako arcidiecéza, ktorá má vyše 4800 štvorcových kilometrov. Pri farnostiach internet ukáže vyše päťsto listov vlastníctva. Po ich týždňovej analýze vyjde najavo, že v župe vlastní vyše 31 štvorcových kilometrov pôdy, pozemkov a lesov. Necelých 28 štvorcových kilometrov z toho tvorí orná pôda. Či sa výsledky aspoň čiastočne blížia realite, nie je možné overiť. Z listov vlastníctva sa dá zistiť aj to, že na území Trnavského kraja vlastní katolícka cirkev viac ako 120 kostolov, zhruba 50 rodinných domov, dve zvonice. Má aj kláštor, pätnásť

kaplniek, lurdskú jaskyňu, ale aj poradňu pre deti a ženy. V Trnave má na liste vlastníctva aj sklad hračiek, zaujme aj trafostanica. Hodnota majetku sa dá ťažko vyčíslieť, upozornil už pred siedmimi rokmi emeritný spišský biskup František Tondra, ktorý v máji tohto roka zomrel. Okrem kostolov a katedrál s bohatou výzdobou má cirkev aj bohoslužobné predmety, ktoré je ťažko ohodnotiť. Budovy škôl boli zas často schátrané a pôdu sa podľa Tondru farárom nedarí prenajímať. Lesy vynášajú len tam, kde neboli vydrancované.

Keďže ide o vnútrocirkevnú záležitosť, nebudeme tento súpis zverejňovať. Dušan Kolenčík, hovorca Trnavskej arcidiecézy

(vev), SME 06/08/2012

Spomienka

na rozporuplného biskupa

Veriaci budú v Katedrále sv. Martina v Spišskej Kapitule spomínať na biskupa Jána Vojtaššáka, ktorý umrel 4. augusta 1965. Bol 44 rokov spišským biskupom, diecézu však spravoval iba 29 rokov. Vtedajší politický režim ho odsúdil na 24 rokov väzenia. Vo väzení bol 12 rokov. Po páde totality ho rehabilitovali. V súčasnosti pokračuje proces blahorečenia biskupa Vojtaššáka. Proti blahorečeniu majú námietky predstavitelia židovských náboženských obcí. Kritizujú pôsobenie Vojtaššáka v období slovenského štátu, keď bol aj podpredsedom Štátnej rady. Podľa nich podporoval protižidovské postoje, bol odporcom SNP a pod jeho vedením spišské biskupstvo arizovalo Baldovské kúpele.

(sita), Pravda 04/08/2012

Bezák dostal miesto v Bystrici, aby sa stíšil

Odvolaný arcibiskup Róbert Bezák sa zrejme najbližší rok nebude venovať pastorácii a pôjde do kláštora.

Od cirkvi dostal na rok voľno. Odvolaný trnavský arcibiskup Róbert Bezák sa nemá venovať veriacim. Rozhodol tak viceprovinciál redemptoristov Václav Hypius a Banskobystrická diecéza, do ktorej sa Bezák od augusta vrátil, súhlasila. Bezákovi poskytli časový priestor na „osobné stíšenie“, ak oň bude žiadať. Hovorovo ide o „sabatický rok“, počas ktorého sa kňaz môže venovať iným aktivitám ako pastoračnej činnosti. „Obyčajne sa kňazi v takomto prípade na nejaké obdobie utiahnu niekam do kláštora, kde sa venujú modlitbe, duchovnej alebo prípadne aj zdravotnej regenerácii,“ povedala hovorkyňa Biskupského úradu v Banskej Bystrici Zuzana Juhaniaková. Sabatický rok je v súlade s kanonickým právom. Počas tohto obdobia bude Bezák dostávať riadny plat. Hovorca Konferencie biskupov Slovenska Jozef Kováčik vysvetľuje, že sabatický rok vychádza z Biblie. „Je to každý siedmy rok, ktorý možno využiť na

odpočinok alebo zmenu.“ Oficiálne administrátor Banskobystrickej diecézy Marián Bublincec ustanovil Bezáka od 1. augusta za výpomocného duchovného vo farnosti v Radvani. Podrobnosti podľa Juhaniakovej prebehli v osobnom rozhovore medzi Bublincem a Bezákom. Bezák je členom rehole redemptoristov, ktorá mu hneď po odvolaní ponúkla, aby pôsobil v niektorom z jej kláštorov. V minulosti slúžil niekoľko rokov v Starých Horách neďaleko Banskej Bystrice. Cirkevné právo hovorí, že emeritný biskup rehoľník si môže vybrať miesto bydliska, ak mu ho neurčí Vatikán. Pápež Benedikt XVI. odvolal Bezáka za nejasných okolností na začiatku júla. Vo funkcii bol od apríla 2009, keď vystriedal Jána Sokola. Dôvody odvolania Vatikán nezverejnil, naopak, objavili sa podozrenia z nekalého hospodárenia cirkvi pred Bezákovým nástupom.

Matúš Burčík, SME 04/08/2012

„Každý siedmy rok možno využiť na odpočinok alebo zmenu.“
Jozef Kováčik, hovorca KBS

Skončilo mimo oficiálneho účtovníctva 24 mil. eur?

Milióny eur na neoficiálnych bankových účtoch, nevýhodný prenájom pozemkov alebo neštandardné zmluvy na právne zložky. To všetko malo podľa televízie TA 3 čakať Róberta Bezáka v Trnavskej arcidiecéze v roku 2009.

Podľa spravodajskej televízie malo mimo oficiálneho účtovníctva skončiť až 24 miliónov eur. Bývalý arcibiskup Bezák po príchode do arcidiecézy údajne natrafil na prvotriedny chaos v účtovníctve. Desiatky bankových účtov podľa TA 3 nikto oficiálne nevidoval. Pritom cez ne mali tiecť milióny korún. Sokol to mal koncom roku 2009 priznať aj apoštolskému nunciovi na Slovensku. Podľa informácií TA 3 mala arcidiecéza medzi rokmi 1997 až 2009 minimálne 80 nevidovaných účtov. Pred odchodom Sokola z funkcie mali byť účty zrušené a ešte predtým z nich odišli aj finančné prostriedky. Arcidiecéza sa k tomu nechce vyjadrovať, čaká na audit. Státisíce mala prerobiť aj na nevýhodných prenájmoch pozemkov. (red), **Nový Čas 06/08/2012**

Súd potvrdil podvod s podpisom Jána Sokola

Právnik, ktorý podviedol arcibiskupa aj komunistov, dostal desaťročný trest.

Cirkevné majetky zlákali podľa súdu aj podvodníka Martina Marka, ktorý si trúfol na bývalého arcibiskupa Jána Sokola. Najodvážnejším bol pokus o výber 55 miliónov korún z účtu trnavského arcibiskupského úradu na základe sfalšovaného Sokolovho podpisu. Za sériu podvodov poslal Najvyšší súd v marci vyštudovaného právnika do väzenia na desať rokov.

Už je vo väzení

„Obžalovaný už nastúpil do výkonu trestu,“ odpovedal minulý týždeň hovorca Krajského súdu v Bratislave Pavol Adamčiak. Súdny proces sa ťahal dlhé roky. Marko sa zatiaľ dostal z väzby na slobodu. Najvyšší súd teraz s konečnou platnosťou zamietol jeho odvolanie. Podvodník argumentoval, že „Boh mu odpustil a súdy toto odpustenie nerešpektovali.“ Marko s dvoma komplicmi prišiel v lete 2002 do banky v Galante v cirkevnom oble-

Majetok cirkvi sa nedá spočítať

Politici stále žiadajú sumár toho, čo cirkvám patrí. Čísla existujú len o pozemkoch z reštitúcií

Cirkev hovorí, že od štátu dostala 60 percent toho, čo jej patrí. Sumár nárokov stále nevyšiel. Historici hovoria, že sa to ani nedá.

České cirkvi dostanú majetok v hodnote troch miliárd eur a získajú vyše dve miliardy eur ako odškodnenie za majetok, ktorý už nemôžu dostať späť. Počíta s tým návrh reštitúcie cirkevného majetku zhabaného počas komunizmu, ktorý pred necelým mesiacom schválila dolná komora českého parlamentu. Návrh nie je ešte definitívne schválený. Dáva však odhad, na čo má cirkev v Česku nárok. U nás analýza chýba, hoci poslanci v minulosti schválili dva zákony, ktoré reštitučné nároky cirkvi riešili. Audit majetkov žiadali v minulosti poslanci Smeru. Bez ohlasu sa skončila aj výzva bývalej vládnej strany ANO z roku 2005, aby cirkvi zverejnili, čo vlastnia. Odpoveď bola, že to nie je možné. Okrem poľí a lesov cirkvi vlastní aj množstvo pamiatok, ktoré podľa nej neprinášajú zisk, ale skôr výdavky.

Známe sú čísla z reštitúcií

Isté sú zatiaľ len dve čísla, ktoré poskytujú Slovenský pozemkový fond a štátne lesy. Fond vrátil do minulého roka cirkvám a náboženským spoločnostiam, najmä rímskokatolíckej cirkvi, celkovo 418 štvorcových kilometrov poľnohospodárskych pozemkov. Zhruba 688 štvorcových kilometrov dostali od štátnych lesov. Hovorca Lesov SR Vlastimil Rezek hovorí, že podľa publikácie Eugena Červinku z roku 1933 zostalo po prvej pozemkovej reforme katolíckej cirkvi 1189 štvorcových kilometrov pôdy. Cirkev sa s lesmi ešte súdi o zhruba 170

štvorcových kilometrov. Pozemkový fond hovorí o 91 trvajúcich súdnych sporoch. Hovorca KBS Jozef Kováčik tvrdí, že štát rímskokatolíckej cirkvi vrátil asi len 60 percent z toho, na čo má nárok. „Nejde len o pocit, ale reálne číslo,“ odpovedal na otázku, z čoho vychádza. Súčet cirkevných nárokov však neposkytne.

Historici sumár nepoznajú

Peter Šoltés a Ingrid Kušniráková z Historického ústavu SAV tvrdia, že rozsah cirkevného majetku sa nedá vyčísliť. Katolícka cirkev pôvodne nič nevlastnila, vlastními boli jej jednotlivé inštitúcie biskupstvá, farnosti, kláštory, školy, chudobince či špitály. „Pojem cirkevný majetok pozná až moderná legislatívna úprava,“ vysvetľuje historik Šoltés. Pochybuje aj o číslach, ktoré v roku 1933 spomínal Červinka. Presný súpis majetkov ani vtedy neexistoval.

Veronika Prušová, SME 06/08/2012

Zmeny majetku

prvé veľké presuny cirkevných majetkov boli v rokoch 1780 až 1790 za Jozefa II.;

po roku 1918 chcel štát zabráť majetky cirkevných inštitúcií, ktorých vedenie zostalo mimo republiky, neskôr sa majetky zlúčili do tzv. fondu biskupa Pavla Jantuascha;

po roku 1948 cirkev stratila všetky majetky;

od januára 1994 platil zákon o zmiernení niektorých majetkových krívd; bol základom pre reštitúcie, týkal sa majetkov cirkvi, ktoré prešli na štát od mája 1945 do januára 1990;

v máji 2005 nadobudol účinnosť zákon o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám;

Zdroj - P. Šoltés, I. Kušniráková,

Historický ústav SAV

čení a predložil dva sfalšované príkazy na prevod vyše 1,8 milióna eur z účtu arcibiskupského úradu. Číslo účtu získali tak, že úrad navštívili ako právnici, ktorí vybavujú pozostalosť po Alexandrovi Rezešovi, ktorý zomrel pár týždňov predtým a cirkvi podľa vymyslenej histórie zanechal 500-tisíc dolárov. Sokol, ktorý v kauze vypovedal ako svedok, im na papierik napísal, kam treba sumu poslať. Polícia mužov zadržala pri pokuse vybrať peniaze z vlastných účtov.

Obchod s farnosťou

V ďalšom prípade Marko podviedol bratislavskú farnosť v Rači, ktorej fiktívne predal budovu vo Vajnorochoch za 13-miliónov korún. Znalci z odboru psychiatrie v posudku skonštatovali, že konanie obvineného bolo „usporiadané a cieľavedomé“. Za bývalého režimu sa Marko stal známym tým, že ponúkal na predaj sadrové busty Lenina a Marxa. Cenník rozposlal stranicovým špičkám, vyzbieral zálohy a zmizol. **Matúš Burčík, SME 06/08/2012**

Milióny mimo účtovníctva

Milióny eur na neoficiálnych bankových účtoch, nevýhodný prenájom pozemkov, alebo neštandardné zmluvy na právne služby. Tak to všetko malo čakať na Roberta Bezáka na trnavskej arcidiecéze v roku 2009. Mimo oficiálneho účtovníctva malo podľa našich informácií skončiť viac ako 20 miliónov eur. TA3 prináša ďalšie podrobnosti zo zákulisia zatiaľ stále nevyjasneného odvolania arcibiskupa Bezáka.

Bezák mal po príchode na arcidiecézu naraziť na poriadny chaos v účtovníctve. Desiatky bankových účtov nikto oficiálne nevidoval. Pritom cez ne mali tiecť milióny korún. Sokol to mal koncom roka 2009 priznať aj apoštolskému nunciovi na Slovensku v dokumente nazvanom Pro Memoriam. Podľa našich informácií mala arcidiecéza medzi rokmi 1997 – 2009 minimálne 80 nevidovaných účtov. Ešte v januári 2009 na nich mali byť zhruba 2 milióny eur. Pred odchodom Sokola z funkcie boli ale účty zrušené a ešte predtým z nich odišli aj finančné prostriedky. Arcidiecéza sa k podrobnostiam nechce vyjadrovať.

Hovorí: Dušan Kolenčík, hovorca trnavskej arcidiecézy: „Teraz sa nechcem vyjadrovať, preto lebo pripravuje sa ...“

Reportér TA3: „Arcidiecéza mala prerobiť stovky tisíc eur aj na nevýhodných prenájmoch pozemkov. Súkromní nájomcovia totiž pozemky prenajímali tretím osobám za vyššie ceny ako platili arcidiecéze. V jednom prípade takto mala trnavská arcidiecéza prerobiť za 5 rokov takmer 600 tisíc eur. Detaily o prenájmoch pozemkov a reštitúciách údajne takisto neboli podrobne evidované. Cirkevné zákony pritom prikazujú presný opak. Toto sú len niektoré z účtovných povinností

Obrazovka:

Kódex kánonického práva, II. titul – Správa majetkov

7. Mať dobre vedené knihy príjmov a výdavkov

8. Na konci každého roka zostaviť výkaz o správe

Celkovo malo podľa našich informácií skončiť mimo oficiálneho účtovníctva zhruba 24 miliónov eur. Na viaceré nejasnosti mali naraziť aj daňoví kontrolóri. Naposledy mala dostať arcidiecéza pokutu minulý rok. V rokoch 2001 – 2003 údajne

nesprávne odviedla dane. Arcidiecézu to malo stáť viac ako 122 tisíc eur. Informácie o pokutách nám Finančné riaditeľstvo nepotvrdilo. Nemá totiž povolenie od trnavskej arcidiecézy.

Vojtech Jakab, hovorca Finančného riaditeľstva: „Informácie o daňovom subjekte získané v daňovom konaní alebo v súvislosti s daňovým konaním boli a sú predmetom daňového tajomstva.“

Reportér TA3: „Bezák mal tiež po svojom príchode prehodnotiť viacero údajne nevýhodných a neštandardných zmlúv. O jednej z nich s advokátskou kanceláriou ULC Čarnogurský sme vás už informovali. Za právne služby mala arcidiecéza v roku 2007 zaplatiť takmer 9 miliónov korún a rok neskôr 5,5 milióna. Len odstúpenie od zmluvy vyšlo na 50 miliónov korún.“

Telefonuje:

Ján Čarnogurský ml., advokát: „Nie je to celkom tak ako hovoríte, je to dosť prekrútené, ale nebudem sa k tomu vyjadrovať detailnejšie.“

Nahraté: 27. 7. 2012

Reportér TA3: „K Bezákovmu odvolaniu pristúpil Vatikán aj napriek tomu, že o všetkých spomenutých podozreniach bol informovaný. Podozrivými transakciami v trnavskej arcidiecéze z čias Jána Sokola sa už zaoberá aj Úrad boja proti korupcii.

Lukáš Zuzelka, TA3, 05/08/2012

Sokol mal viesť podozrivé účtovníctvo

V trnavskej arcidiecéze malo mimo oficiálneho účtovníctva tiecť asi 24 miliónov eur. Nezrovnalosti našiel odvolaný biskup Róbert Bezák po svojom predchodcovi Jánovi Sokolovi. Upozornila na to včera televízia TA3. Bezák mal po príchode na arcidiecézu naraziť na chaos v účtovných dokumentoch aj na podozrivé prenájmy. Milióny sa pohybovali na neoficiálnych účtoch založených v rokoch 1997 až 2009. Sokol to mal priznať pred rokmi aj apoštolskému nunciovi v dokumente nazvanom Pro Memoriam. Tesne pred odchodom Sokola boli na 80 účtoch asi dva milióny eur. Pred Bezákovým nástupom boli zrušené a peniaze z nich prevedené. O stovky tisíc eur arcidiecéza prišla aj pri nevýhodných prenájmoch. Cirkevné pozemky totiž súkromníci prenajímali tretím subjektom za omnoho vyššie poplatky, aké platili arcidiecéze. V rokoch 2001 a 2003 mala arcidiecéza dostať 122-tisícovú pokutu od štátu za neodvedenie dane. Arcidiecéza na informácie odmietla reagovať. „Nechceme sa vyjadrovať, pretože chystáme audit,“ povedal hovorca Dušan Kolenčík. Bezáka po odvolaní umiestnili na faru v Radvani, kde má prežiť takzvaný sabatický rok, počas ktorého sa má venovať iným aktivitám ako pastoračnej činnosti. (zp), HN 06/08/2012

Bez štátu a slobodnejšie

Poznať súpis cirkevného majetku by bolo dobré pre cirkvi i štát. Obom stranám pomôže, ak sa tu konečne - skoro dvadsať rokov od prvej zmienky o nej v revolučných požiadavkách - začne vážna diskusia o ich odluke. Keďže o záchranu v parlamente nemusí bojovať ešte žiadna zo strán, je tu šanca, že by mohla byť serióznejšia ako v roku 2005, keď po audite volala Aliancia nového občana. Kým niekdajších liberálov hnala už len snaha zvýšiť padajúce preferencie, ostatné koalíčné strany tému hanebne ignorovali, prípadne hovorili, že ešte nenastal čas. Vec mohol významne posunúť stále silnejší Smer. Otázkou auditu ako predpokladu pre odľuku otvoril v roku 2004 jeho šéf Robert Fico. Od druhej Dzurindovej vlády požadoval, aby predložila správu

o rozsahu vydaného majetku. Uznese nie v parlamente neprešlo, a tak sme dodnes odkázaní na čiastkové výsledky z katastra, ktoré dávajú do rúk viac pochybností ako argumentov. Chýba katolíckej cirkvi ešte 40 percent majetku, aby mohla fungovať aj bez štátu, ako to tvrdí hovorca biskupov Jozef Kováčik? Keď nechce či nevie povedať, aký je celkový majetok všetkých katolíckych diecéz, len ťažko niekoho presvedčí, že pri nárokoch „nejde len o pocit, ale reálne číslo“. Navyše by sa mohol rozpomenúť na svoje päť rokov staré slová pre časopis .týždeň, kde povedal, že štát síce vrátil len časť, ale cirkev rokovania o odľuke nepodmieňuje ďalšími reštitúciami a s dnešným stavom je zmierená. Najväčším problémom však

pokračovanie na str. 4

Cirkev odmieta Ficov plán so Sedembolestnou

Sviatok Panny Márie nechcú katolíci oslavovať každý rok v nedeľu

Vatikánska zmluva podľa konferencie biskupov neumožňuje zrušiť deň voľna dohodnutý na 15. september.

Katolícka cirkev sa stavia proti zámeru premiéra Roberta Fica zo Smeru, aby sa sviatok Sedembolestnej Panny Márie slávil v nedeľu, ak 15. september pripadne na pracovný deň. Hovorca Konferencie biskupov Slovenska Jozef Kováčik povedal, že Ficov plán nie je v súlade s medzinárodnou zmluvou, v ktorej sa Slovensko zaviazalo rešpektovať ako dni pracovného pokoja desať cirkevných sviatkov vrátane 15. septembra. „Naši odborníci nám potvrdili, že takéto riešenie nepripúšťa Vatikánska zmluva,“ povedal Kováčik. Úrad vlády tvrdí, že stanovisko biskupov doposiaľ oficiálne nedostal. „Rada solidarity a rozvoja sa však touto problematikou bude zaoberať na svojom najbližšom zasadnutí v piatok,“ napísala Ficova hovorkyňa Beatrice Hudáková. Predseda vlády v júni vravel, že katolíckej cirkvi ponúka opatrenie, ktoré stačí prijať obyčajným zákonom, a nevyžadovalo by si podľa neho zásah do zmluvy, ktorá sa dá meniť iba po

súhlase Vatikánu. Či Fico aj napriek nesúhlasu cirkvi predloží zákon, ktorým by sa slávenie Sedembolestnej presunulo na nedeľu, nie je isté. Vláda podľa Hudákovvej „naďalej rokuje o legislatívne čistom riešení“. Podľa vzoru Portugalska kabinet uvažuje, že by opatrenie platilo iba dočasne. Portugalci od budúceho roka prídu o štyri zo 14 sviatkov, do kalendára sa vrátia po piatich rokoch. Proti premiérovmu návrhu vystupuje časť opozície. Takmer štyridsať poslancov z KDH, OĽaNO a SDKÚ podpísalo petíciu Iniciatívy občanov za zachovanie sviatku Sedembolestnej Panny Márie. Podporil ju aj prezident Ivan Gašparovič. Okrem 15. septembra chce Fico zrušiť voľno na Deň Ústavy SR 1. septembra. Tvrdí, že ide o požiadavku zamestnávateľov a zmierni im to straty, ktoré prinesie úsporný balíček. Oba sviatky však tento aj na budúci rok pripadajú na víkend. So škrtaním voľna nesúhlasia ani odborári. Ak Smer opatrenie presadí, chcú, aby sa v Zákonníku práce znížila možnosť nadčasov najmenej o polovicu. Slovensko má pre sviatky až 15 dní pracovného pokoja.

Mária Mihalíková
SME 06/08/2012

Z chrámu sa vrátil do kostolíka

Už chystá omše pre stredoslovenských veriacich! Odvolaný trnavský arcibiskup Róbert Bezák je od 1. augusta zamestnancom Banskobystrickej diecézy. Vrátil sa medzi redemptoristov do Radvane, časti mesta pod Urpínom. Práve odtiaľto v roku 2009 odišiel do Trnavy, keď ho pápež vymenoval za tamojšieho arcibiskupa. Teraz ho poslal späť a Róbert Bezák vymenil veľkolepý trnavský chrám za skromnejší kostol v bystrickej mestskej časti.

Presun Róberta Bezáka z Trnavy nám potvrdila hovorkyňa Biskupského úradu v Banskej Bystrici Zuzana Juhaniaková: „Monsignor Bezák bol v týchto dňoch na biskupskom úrade podpísať potrebné dokumenty,“ povedala nám včera. Hoci však škandálne odvolaný biskup patrí už pod Banskobystrickú diecézu, ešte ho tu veľmi nevidáť. Aj my sme včera tohto

obľúbeného duchovného hľadali na fare v Radvani márne. Vraj bol podpísať pracovné dokumenty, zastavil sa u miestnych cirkevných predstaviteľov, pozdravil ich, ale na fare sa zatiaľ údajne nezdržoval.

Vrátil sa, odkiaľ odišiel

Róbert Bezák pôsobil v Radvani pred svojím vymenovaním za arcibiskupa trnavskej arcidiecézy. Pred tromi rokmi odchádzal do Trnavy z pozície správcu radvanskej farnosti. Teraz sa tam vracia do oveľa skromnejšej funkcie. Bude pôsobiť iba ako výpomocný duchovný. Znamená to, že hoci ho diecéza platí, nemusí sa venovať pastoračii. Dostal priestor na takzvaný sabbatický rok, čo znamená obdobie oddychu a zmenu bežnej činnosti. Róbert Bezák musel Trnavskú arcidiecézu opustiť na základe rozhodnutia vatikánskej Svätej stolice. Keďže ho odvolali z funkcie

dokončie zo str. 3

určite nie je majetok. Nech by aj pakt, ktorý vraj po voľbách 2006 uzavrel Fico s kardinálom Korcom nebol skutočný, obe strany sa správajú, ako keby existovali. Cirkev rezignovala na dve čiastkové vatikánske zmluvy, Smer ani len nenaznačuje otvorenie odluky či registrovaných partnerstiev. Táto idylka však nemusí trvať večne. Keď Ficovi prestane vyhovovať, rozpomenie sa nielen na rok 2004, ale možno aj na svoju mladosť. Dejiny ukazujú, že spolužitie cirkvi so štátom môže byť mocensky a finančne zaujímavé, ale štátom dotované cirkvi sú na tom v skutočnosti oveľa horšie ako tie bez štátneho príspevku. Nie preto, že na ne ľudia, ktorí ich nedobrovoľne dotujú z daní, viac nadávajú, ale preto, že si dobrovoľne zväzujú ruky a uzatvárajú nesväté aliancie. Preto by mali byť tými, kto otázku odluky bude hnať dopredu, práve cirkvi. Súpis majetku by bol dobrý prvý krok.

Tomáš Gális, SME 06/08/2012

Bezák pracuje v Radvani

Odvolaný trnavský arcibiskup Róbert Bezák už nie je zamestnancom Trnavskej arcidiecézy. Od augusta pracuje ako výpomocný duchovný v Banskobystrickej diecéze v Radvani, kde už v minulosti pôsobil. Podľa hovorca Trnavskej arcidiecézy Dušana Kolenčika Bezákovi žiadnu formálnu výpoveď nedali ani ho nevyhodili. Trnavu musel opustiť z rozhodnutia Svätej stolice. Apoštolský administrátor Trnavskej arcidiecézy Ján Orosch vraj dal Bezákovi potrebný čas, aby sa mohol v pokoji odsťahovať. Pápež odvolal Bezáka z pastoračného riadenia Trnavskej arcidiecézy 2. júla. Rozhodol sa tak na základe apoštolskej vizitácie.

(sita), Pravda 04/08/2012

arcibiskupa, už sa na tamojšom úrade nemôže zdržiavať. Mnohí veriaci s rozhodnutím pápeža dodnes nesúhlasia a žiadajú, aby cirkev zverejnila presné dôvody, ktoré viedli k Bezákovmu odvolaniu. Podporili ho petíciou i oslavnými billboardmi po Trnave.

ERIKA KRČOVÁ
Plus jeden deň 04/08/2012

Farská republika aj pre gejev?

Ficov dobrý vzťah s predstaviteľmi katolíckej cirkvi, vrátane tých s pozitívnym vzťahom k vojnovému slovenskému štátu, svedčí o ideovej neukotvenosti slovenskej politickej elity.

Svätý Otec Benedikt XVI. začiatkom júla odvolal arcibiskupa Róberta Bezáka z pastoračného riadenia Trnavskej arcidiecézy. Konferencia biskupov Slovenska rozhodnutie Svätého Otca prijala „v duchu viery a synovskej poslušnosti“ a prosí Pána o požehnanie pre cirkev na Slovensku. Médiá spustili špekulácie o finančných dôvodoch odvolania, že o peniazoch veriacich a ich tokoch cez Alpy štát ani len netuší. O pár dní neskôr sa v Nitre konala slávnostná svätá omša pri príležitosti otvorenia Cyrilo-metodského roka. Na rozpálenom Svätoplukovom námestí sa stretli tisícky veriacich z celého Slovenska. Počas omše napriek liturgickým pravidlám vystúpil aj premiér Fico. Parafrazovanie dvoch tlačových správ vhodne pripomína dnes už zabudnutú atmosféru podpisu zmluvy medzi Svätou stolicou a Slovenskom v roku 2000. O čo viac hodnotového vajatania politikov vtedy aj dnes, o to viac demonštrácie lojalít k cirkvi! Z dnešného pohľadu sa po Mečiarovi ako najzdatnejší politický katolík javí Robert Fico. Hoci pred premiérstvom vystupoval inak, hneď po vymenovaní v roku 2006 sa ohlásil na audiencii u kardinála Korca, ktorého názory napríklad na vojnovú Slovenskú republiku nepatria práve medzi kritické. Po vymenovaní súčasnej vlády Fico opäť Korca navštívil, údajne aby pozval cirkev na sociálny dialóg. Za kardinálom sa vybral hneď po tom, ako oslávil sviatok 1. mája, ktorý Smer zorganizoval.

Dve protichodné tradície

Dôvod, pre ktorý kritiku Ficovej klérofilie nevidieť naľavo, napravo ani v sekulárnom strede, je jednoduchý: Slovensko ako politický projekt nemá vo vzťahu ku katolicizmu hoci nielen k nemu – vyjasnenú otázku vlastnej existencie. Pre moderné Slovensko ako nástupnícky štát po česko-slovenskej federácii bola formálne kľúčová predko-

munistická medzivojnová tradícia, obdobie demokratického odboja, najmä v podobe SNP, antikomunizmu a potom vývoj v slobodnejších podmienkach po roku 1989. V relácii cirkve a štát stojí k tejto tradícii v opozícii dedičstvo Slovenskej republiky (1939 – 1945), kolaborácie s komunizmom a skúsenosti so zkomplexovaným nacionalizmom.

Prax prepisuje teóriu

Hodnotovo sa dá prihlásiť len k jednej z týchto tradícií, aj keď k sporným bodom v oboch možno pristupovať kriticky. Ako však vidno na príklade narábania katolíckou kartou, model praxe nelúčuje ani s jednou z tradícií. Existujú dve vysvetlenia. Optimistické vychádza z toho, že historicky najstaršie a kultúrne najzakorenenejšie štiepenie katolícko-protestantské, neskôr prekryté štiepením katolícko-sekulárnym, ktoré bolo počas existencie Československa čiastočne aj nacionálnofederálnym, ustúpilo. Klerikalizmus a antiklerikalizmus už zrejme nerozdeľujú slovenskú politiku. Pri pohľade na srdečný vzťah Fica k vedeniu katolíckej cirkvi, vrátane tých predstaviteľov, ktorých postoj k režimu vojnovéj Slovenskej republiky je viac než zhovievavý, je však ideová neukotvenosť súčasnej politickej elity do očí bijúca! Platí teda pesimistickejšie vysvetlenie v duchu biblického „... nevedia, čo činia!“ v spojení s obľúbeným ľudácko-komunistickým pragmatizmom „odpusť im, aj to sú bratia v Kristu!“ A to sa koncom júla 2012 komunita lesbič, gejev, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych ľudí dočkala svojho výboru v Rade vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. Uznanie pre sexuálne menšiny v podobe takéhoto výboru nedokázali presadiť ani takí liberálni osvietenci vo vláde Ivety Radičovej ako prvý a posledný podpredseda vlády pre menšiny a rodovú rovnosť Rudolf Chmel. Slovensko sa dnes skrátka približuje niečomu, čo by sa tatarkovskou metaforou mohlo volať „farská republika aj pre gejev“!

Juraj Buzalka

autor je sociálny antropológ

SME 06/08/2012

Pán arcibiskup, prídte už

Veriaci z Radvane stále čakajú na Róberta Bezáka

Zasa sa ho nedočkali! Odvolaný arcibiskup Róbert Bezák je od 1. augusta zamestnancom Banskobystrickej diecézy. Veriaci v Radvani, kam sa Bezák vrátil medzi redemptoristov, sa s ním však nestretli ani na víkendových omšiach. Netrzeplivo sa preto pýtajú, kedy sa konečne objaví v kostole.

Róbert Bezák pôsobil v Radvani pred tromi rokmi, pred svojím vymenovaním za trnavského arcibiskupa. Vtedy bol správcom farnosti, teraz sa sem vrátil ako výpomocný duchovný. Radvanskí veriaci, ktorí si ho v minulosti obľúbili, dúfajú, že opäť bude slúžiť omše. V sobotu sa modlili aj za neho. „Pane Ježišu, udeľ silu a vytrvalosť arcibiskupovi Róbertovi Bezákovi,“ zaznelo v radvanskom kostole. „Je náš. Určite medzi nás príde,“ dúfajú aj ľudia, ktorí včera ráno vychádzali z kostola. „Mali sme radi jeho kázne, boli svojské. Slovo Božie vedel priblížiť súčasným spôsobom a hovoril o bežných situáciách v živote každého z nás,“ chválili veriaci Bezáka.

Utiahne sa do kláštora?

Návrat arcibiskupa do Radvane pripomenul v závere nedeľnejšej omše viceprovinciál redemptoristov Václav Hypius. Práve on požiadal o Bezákov návrat administrátora Banskobystrickej diecézy Mariána Bublínca, ktorý súhlasil. „Možno sa ukáže. Kedy to bude, ako to bude, to nikto z nás nevie. Sú veci, ktoré nevieme dopredu odhadnúť,“ reagoval viceprovinciál na našu otázku, kedy sa veriaci dočkajú arcibiskupa na omšiach. „Má aj iné duchovné aktivity,“ dodal. Arcibiskup Bezák, ktorému cirkevná hodnosť zostala, môže slúžiť omše v celej Banskobystrickej diecéze. No keďže dostal tzv. sabatický rok, nemusí sa vôbec na omšiach objaviť, dokonca sa nemusí ani zdržiavať v Radvani. Môže sa utiahnuť do kláštora, kde sa bude venovať modlitbám, oddychovať a vykonávať inú činnosť.

ERIKA KRČOVÁ

Plus jeden deň 06/08/2012

Užívanie a zneužívanie náboženskej slobody

Rad sporov, v ktorých je údajne ohrozená sloboda vyznania, sa netýka ničoho, čo by ľuďom naozaj znemožnilo praktizovať ich náboženstvo.

Kde sú správne medze náboženskej slobody? Marianne Thieme, predsedníčka holandskej Strany pre zvieratá, ponúka túto odpoveď: „Náboženská sloboda sa končí tam, kde sa začína utrpenie ľudí alebo zvierat.“ Jediná strana aktivistov za práva zvierat zastúpená v národnom parlamente, predložila zákon vyžadujúci, aby zvieratá boli pred usmrtením omráčené. Návrh zjednotil islamských a židovských lídrov pri obrane toho, čo pokladajú za ohrozenie svojej slobody vyznania, pretože ich náboženské doktríny zakazujú konzumáciu mäsa zo zvierat, ktoré nie sú usmrtené pri vedomí. Holandský parlament im dal rok, aby preukázali, že postupy na jatkách predpísané ich náboženstvami nepôsobia viac bolesti než smrť po predchádzajúcom omráčení. Ak sa im to nepodari, požiadavka na omráčenie bude zavedená.

Antikoncepčia v poistení

V Spojených štátoch zasa katolícki biskupi tvrdia, že prezident Barack Obama porušuje ich náboženskú slobodu, keď vyžaduje od všetkých veľkých zamestnávateľov vrátane katolíckych nemocníc a univerzít, aby svojim zamestnancom ponúkali zdravotné poistenie, z ktorého sa hradí i antikoncepcia. V Izraeli krajne ortodoxní veriaci, ktorí židovské právo vykladajú tak, že mužovi je zakázané dotknúť sa ženy, s ktorou nie je v príbuzenskom ani manželskom vzťahu, chcú v autobusoch oddelené sedadlá pre mužov a ženy a zastavenie vládneho plánu na ukončenie výnimky z vojenskej služby pre riadnych študentov náboženstva (v roku 2010 šlo o 63-tisíc osôb).

Jesť mäso nie je súčasť viery

Keď sa ľuďom bráni vo výkone ich náboženstva napríklad zákonmi zakazujúcimi určité spôsoby zbožnosti, nemôže byť pochýb, že je porušovaná ich sloboda vyznania. Náboženská perzekúcia bola v minulých storočiach bežná a v niektorých krajinách sa vyskytuje dodnes. Lenže zákaz rituálneho usmrtenia zvierat nebráni židom ani moslimom praktizovať ich náboženstvo. Počas debaty o návrhu vrchný rabin Holandska Binyomin Jacobs poslancom povedal: „Ak nám nezostane nikto, kto by v Holandsku

mohol robiť rituálne obrady, prestane jesť mäso.“ Veď práve to by človek mal urobiť, ak je stúpencom náboženstva, ktoré žiada, aby sa zvieratá zabíjali menej humánnym spôsobom, než aký je dnes už možný. Islam ani judaizmus nepoznajú požiadavku, aby človek jedol mäso. Židov ani moslimov nevyzývam robiť nič viac, než čo sám z etických dôvodov robím už 40 rokov. Obmedzením legitímnej obrany náboženskej slobody na odmietanie návrhov, ktoré ľuďom znemožňujú praktizovať ich náboženstvo, môžeme vyriešiť rad ďalších sporov, v ktorých sa tvrdí, že je ohrozená sloboda vyznania. Ak je napríklad povolené, aby muži a ženy sedeli v ľubovoľnej časti autobusu, nie je nijako dotknutá náboženská sloboda židov, pretože židovská viera neprikazuje používať verejnú dopravu. Ide o vymoženosť, bez ktorej sa človek zaobíde – a ortodoxný žid si ťažko môže myslieť, že zámerom zákonov, ktorých sa drží, bolo zabezpečiť mu maximálne pohodlie.

Nemocnice a farnosti

Podobne platí, že požiadavka Obamovej administratívy na poskytovanie zdravotného poistenia pokrývajúceho i antikoncepciu nebráni katolíkom praktizovať náboženstvo. Katolíctvo svojich stúpencom nezaväzuje prevádzkovať nemocnice a univerzity. Farnosti a diecézy vláda od požiadavky oslobodila, čím vymedzila rozdiel medzi inštitúciami nevyhnutnými pre slobodu praktizovať náboženstvo a tými, ktoré sú v tomto ohľade okrajové. Isteže, katolícka cirkev sa zdráha vzdať sa svojej rozsiahlej siete nemocníc a univerzít. Hádám, že než by tak urobila, radšej by prišla s tým, že úhrada antikoncepcie zdravotnou poisťovňou je vlastne v súlade s jej náboženským učením. Keby sa cirkev rozhodla opačne a svoje nemocnice a univerzity odovzdala orgánom ochotným antikoncepciu uhradiť, katolíci by stále mohli slobodne konať pobožnosti a dodržiavať príkazy svojho náboženstva. Oslobodenie od vojenskej služby je ťažší prípad, pretože niektoré náboženstvá kážu pacifizmus. Problém sa obyčajne rieši ponukou alternatívnej služby, ktorá nie je menej náročná než vojenská (aby také náboženstvo nepriťahovalo stúpencom len z tohto dôvodu), len jej súčasťou nie je boj ani zabíjanie.

Presvedčenie menšiny

Otodoxní chcú výnimku pre tých, čo trávia čas štúdiom Tóry s odôvodnením, že štúdiom Tóry je pre blaho Izraela rovnako významné ako vojenská služba. Civilná služba spor nerieši, ak jej náplňou nebude štúdium Tóry. Neexistuje však žiadny dôvod, prečo by sa izraelská sekulárna väčšina mala riadiť presvedčením, že ortodoxní učenci študujúcich Tóru prospievajú národu. Nie všetky spory medzi náboženstvom a štátom sa dajú ľahko vyriešiť. Ale to, že tri otázky, ktoré vo svojich krajinách vyvolávajú polemiky, sa vlastne náboženskej slobody netýkajú, naznačuje, že dovolávanie sa slobody vyznania sa aj zneužíva.

Peter Singer

Autor je profesor bioetiky na Princetonskej univerzite.
SME 07/08/2012

Zomrela hlava pravoslávnej cirkvi u nás

Vo veku 75 rokov zomrel vo štvrtok v noci pravoslávny arcibiskup prešovský a celého Slovenska vладыka Ján. V roku 2005 v Osadnom pod Chrámom Voznesenija Hospodinovo vysvätil kryptu s pozostatkami obeť prvej svetovej vojny, o tri roky neskôr aj nový Chrám Pokrova (Ochrany) Presvätej Bohorodičky v susedných Hostoviciach. „Často a rád k nám chodieval. Vážil si ľudí, rád sa s nimi pri každej príležitosti stretával, rozprával sa s nimi, obkolesoval všetkých láskou,“ spomína kňaz Peter Soroka. Arcibiskup Ján, vlastným menom Ján Holovič, bol rodákom z Kravian v okrese Trebišov. „Bol celým telom a dušou východniar a zároveň aj posledný zo súčasných biskupov, ktorí sa narodili na Slovensku,“ hovorí duchovný. Napriek pokročilému veku a chorobe v posledných mesiacoch podľa Soroku ešte intenzívnejšie slúžil veriacim. „Bol veľký bojovník,“ hovorí jeho dlhoročný spolupracovník, bývalý riaditeľ Biskupského úradu v Michalovciach Ladislav Fedor. „Po roku 1968, keď štát nebol veľmi naklonený pravoslávii a zostali sme takmer bez jediného chrámu, tvrdo bojoval o existenciu našej cirkvi.“

(sen), SME 04/08/2012

Bolesti sviatkov

Keďže noviny sa vyrábajú aj v nedeľu a počas väčšiny sviatkov, diskusia o nevyhnutnosti toho-ktorého dňa pracovného pokoja pre duchovné blaho vyzerá z redakcie trochu čudesne. Niežeby ekonomický osud krajiny naozaj závisel od toho, čo bude v kalendári napísané pri 15. septembri. Neochota cirkvi vzdať sa Sedembolestnej či iného sviatku z Vatikánskej zmluvy však vedie k hlbšej úvahe – aká ochotná je cirkev zúčastniť sa na uskromňovaní, ktoré je súčasťou krízy? Otázku má právo si klást' aj človek stojaci mimo nej, a to z viacerých dôvodov. Ak sú daňoví kontrolóri ochotní udeľovať stoeurové pokuty za jednoeurové prepitné v pokladniciach kvetinárov, nezdá sa úplne fěr, že peniaze vyzbierané v kostoloch každú nedeľu ostávajú bez akejkoľvek kontroly. Formálne môže ísť o dar. Ale prečo by potom rovnakým darom nemali byť aj drobné pre reštauráciu, kde som sa dobre najedol? K otázke finančných zvýhodnení treba prirátať aj štátne dotácie v kombinácii s neprehľadnými majetkovými pomermi, o ktorých sa tu už písalo. No a napokon je tu samotná Vatikánska zmluva. Ak už aj uznáme, že na rozdiel od robotníkov, zamestnávateľov, dobrovoľníkov a ostatných skupín zastúpených v rade solidarity by práve katolíci mali mať nejaký typ osobitného dohovoru, nie je úplne jasné ich rigidné stanovisko k tomuto dohovoru – veď tak ako sa napísal, dal by sa aj zmeniť. Že by to bolo Vatikánu nepríjemné? Banky či mobilní operátori asi nad vyššími daňami tiež nevyskajú od radosti. V kríze platia dve múdrosti – že šetrenie nie je len vecou reálnych úspor, ale aj gesta spoluúčasti. A že zapojiť by sa mal každý, kto poberá verejné zdroje a výhody. Hoci by to aj mohlo byť bolestné.

Lukáš Fila, SME 07/08/2012

Veriaci venovali státisíce

Na výstavbe fary a pastoračného centra na sídlisku Prednádražie v Trnave preinvestoval farský úrad v priebehu dvoch rokov 690-tisíc eur. Približne 300-tisíc pochádza zo zbierok veriacich a zo sponzorských príspevkov. Len v júli dostal farský úrad od darcu 20-tisíc eur.

(síta), Plus jeden deň 10/08/2012

Bezák má rok odpočívajť

Na farnosť v bansko-bystrickej Radvani sa vrátil odvolaný trnavský arcibiskup Róbert Bezák. Ustanovili ho za výpomocného duchovného, pastorácii sa však zrejme najbližší rok venovať nebude. „Banskobystrická diecéza akceptovala rozhodnutie viceprovinciála redemptoristov poskytnúť mu časový priestor na osobné stíšenie, keď o to bude žiadať,“ povedala hovorkyňa Zuzana Juhaniaková. V praxi to znamená, že Bezák dostal priestor na „sabatický rok“, počas ktorého má oddychovať. Strávi ho zrejme v kláštore. (bum), SME 04/08/2012

Pussy Riot majú dostať tri roky

Prokurátor nežiada maximálny trest. Za nenávisť k cirkvi chce tri roky väzenia

Dnes prehovorí tri členky pankovej skupiny pred súdom naposledy. Čaká sa rozsudok jedného z najsledovanejších súdnych procesov.

Tri roky za ostatným drôtom v npravnej kolónii požaduje pre členky punkovej skupiny Pussy Riot prokurátor. Dokonca i dvaja zamestnanci chrámu, ktorí zastupujú poškodenú stranu, sú zhovievavejší: chcú, aby sa matky vrátili k deťom, a preto pre „chuligánky“ žiadajú len podmienku. Advokát dievčat Mark Fejgin vyhlásil, že vôbec nemá zmysel hovoriť o treste odňatia slobody, pretože ide iba o administratívny priestupok. Ktorému z týchto troch protichodných názorov dá dnes sudkyňa prednosť, jasné nie je. Dosiaľ sa prakticky vo všetkých otázkach prikláňala k názoru prokurátora.

Nadežda spievala opäť

Ako madona vyzerala jedna z obvinených Nadežda Tolokonnikovová (22), ktorá spolu s Jekaterinou Samusevičovou (29) a Máriou Afončinovou (24) sedela v sklenenom akváriu umiestnenom v súdnej sieni chamovničeského súdu. Na vchode visia tri putá. Miestnosť bola nabitá na prasknutie, dievčatá slušne oblečené. Nadežda so slušivou členkou vo vlasoch. Keď dostala slovo, rezignovane vyhlásila: „Problém je v tom, že nás nikto nepočúva.“ Potom dodala, že jej vybuchuje mozog, keď musí počúvať reči o rozputávaní náboženskej neznášanlivosti. Na dôkaz toho, že sa snaží spevom o čisto politický protest, zaspievala opäť časť pankovej modlitby. Všetky tri dievčatá svoje vystúpenie ukončili slovami, že by mali byť oslobodené. „My sme Chrám Krista Spasiteľa predsa nezmenili na politickú tribúnu. My nie, to urobil patriarcha

Kirill,“ odvážne predniesla Jekaterina Samusevičovová. Kirill pred prezident-skými voľbami vyzýval Rusov, aby volili Putina, ktorý má blízko k pravoslávnej cirkvi. „Keby sme zaspievali text Bohorodička, zachovaj nám Putina, a nie zbav nás Putina, tak by sme tu nesedeli,“ dodala rezignovane.

Len väzenie pomôže

Prokurátor si však vraj starostlivo prezrel všetky videozáznamy bezpečnostných kamier a usúdil, že nič iné dievčatá nenapraví len kriminál. Okrem piesne vykrikovali pankáčky v maskách i slová sráč Hospodin, ktoré vyjadrujú nenávisť.

Nenávisť k cirkvi

Prokurátor Alexander Nikorofov vyhlásil, že akcia bola vedená nenávisťou k pravoslávnej viere a tradíciám, ku ktorým sa hlásia dve tretiny Rusov. Advokát zamestnancov chrámu pripomenul, že sú vraj pre čin Pussy Riot v psychicky zlom stave. Pojednávanie bolo niekoľkokrát prerušené búrlivým potleskom, zvlášť pri reči advokátov Pussy Riot. „Proces za rúhačstvo nebol v Rusku 95 rokov. Teraz sa čas vrátil do stredoveku,“ povedala advokátka mladých žien Violetta Volkovová. Súd má zlý ohlas na Západe, kde sa berie ako trest za kritiku Putina. Dievčatá z Pussy Riot už podporili mnohí známi hudobníci, naposledy Madonna. Jeden z najsledovanejších súdnych procesov sa má skončiť dnes, keď budú mať dievčatá možnosť naposledy prehovoríť a presvedčiť súd o svojej nevine. Vo väzbe sedia od februára.

Petra Procházková, SME 08/08/2012

3 roky žiada prokurátor pre pankáčky za protiputinovskú pieseň.

Tri členky pankovej skupiny Pussy Riot si dnes možno vypočujú rozsudok. Prokurátor ich chce poslať do väzenia na tri roky.

Posledná rozlúčka s vladykom Jánom

Štyridsaťtisícová pravoslávna komunita na Slovensku sa dnes lúčila so svojim najvyšším cirkevným predstaviteľom. Do Chrámu svätého Alexandra Nevského v Prešove ich na poslednú rozlúčku prišli stovky. Obrad trval niekoľko hodín. Vladyka Ján zomrel vo štvrtok vo veku sedemdesiatpäť rokov na následky choroby. Pochovaný bude v rodnej obci Kravany. Slovenskú pravoslávnu cirkev dočasne povedie komárňanský biskup Tichon. **STV 1, 08/08/2012**

Výzva českých osobností

Speváčka Lucie Bílá, herci Dagmar Havlová či Ivan Trojan sa pridali ku štyridsiatke českých osobností, ktoré vyzvali na urýchlené vrátenie majetku cirkvi. Vyzvali na napravenie krívd, ktoré komunistický režim spáchal na cirkvi a veriacich.

40 českých umelcov, vedcov a podnikateľov vyzvalo na urýchlené schválenie zákona o cirkevných reštitúciách. Na jeho základe by mali cirkvi dostať približne polovicu skonfiškovaného majetku. Zákonom sa má na budúci týždeň zaoberať senát. **TA3,8.8.2012**

Čo štát nemôže

Teraz vám ukážeme, ako na Slovensku ťahá štát v spore s cirkvami za kratší koniec, aspoň, čo sa týka kontroly ich majetku. Bez ich súhlasu totiž nemôže prakticky nič. Cirkvi u nás vlastnia obrovské množstvo vzácných objektov. Mnohé z nich sú národné pamiatky, viaceré v dezolátnom stave.

Luboslav Škoviera, Pamiatkový úrad SR: „Vlastník nehnuteľnosti sa musí starať o svoj objekt, aby bol v dobrom stave. Ak je to kultúrna pamiatka, tak tým viacej.“

Redaktor: „Na záchranu národných pamiatok dostávajú cirkvi tak, ako aj ďalší súkromní vlastníci od štátu státisíce eur ročne. Pravda je, že pri cirkevných pamiatkach väčšinu opráv hradia veriaci zo svojich zbierok. Štát však nepozná, koľko vzácných pamiatok cirkvi vlastnia, lebo nepozná ani celkový rozsah ich majetku a to je aj základná požiadavka prípadnej odľuky štátu od cirkvi. Podľa ministerstva kultúry je súpis majetku tak zložitý proces, že bez aktívnej pomoci cirkvi to nepôjde. Napríklad katolícka cirkev však tvrdí, že o svojom majetku nerobí pred štátom žiadne tajnosti, ale ak štát chce, nech si ich súpis majetku urobí sám.“

Jozef Kováčik, hovorca Konferencie biskupov Slovenska: „Každý občan, ktorý má troška trpezlivosti a vie narábať s portálom katastrálneho úradu, tak si vie pomerne rýchlo zistiť majetok cirkvi.“

Redaktor: „Ďalšou vecou je samotná kontrola hospodárenia cirkvi. Tu už vstupujú do hry články takzvanej vaticánskej zmluvy.“

Jozef Kováčik, hovorca Konferencie biskupov Slovenska: „Čo sa týka samostatného hospodárenia cirkvi, tam je zabezpečená autonómia vyplývajúca zo zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou.“

Redaktor: „Ministerstvo kultúry túto autonómiu potvrdzuje. Každopádne stále nebola prijatá osobitá zmluva o finančnom zabezpečení tak, ako to sľubuje článok dvadsať. Isté je, že napríklad kostolné zbierky podľa zmluvy nepodliehajú zdaneniu ani povinnosti verejného vyúčtovania. Každopádne druhá najväčšia cirkev, hoci aj bez medzinárodnej zmluvy, je na tom podobne ako katolíci.“

Pavel Delinga, generálny dozorca Evanjelickej cirkvi a.v.: „Nie je tam v tomto zásadný rozdiel. Pokiaľ nie sú to prostriedky, ktoré dáva štát, tak nepodliehajú verejnej kontrole. To cirkev má na to svoje kontrolné orgány. Pokiaľ by štát mal pochybnosti, tak samozrejme, musí požiadať cirkev, aby do toho mohol vstúpiť.“

Redaktor: „Suma summarum, cirkvi zdôrazňujú, že všetky peniaze, ktoré od štátu dostanú, dokážu zdokladovať a štát si to aj môže skontrolovať. A čo je ich, do toho už štátu nič.“

Rado Igaz, Markíza, 9/08/2012

Vláda získa radcov pre kultúru

K súčasným 14 poradným orgánom vlády by mal pribudnúť ďalší. Má ním byť Rada vlády SR pre kultúru, ktorej štatút sa nachádza v pripomienkovom konaní. Jej vznik po nástupe do funkcie avizoval šéf rezortu kultúry Marek Maďarič, ktorý bude jej predsedom. Ďalšími členmi budú ministri financií, zahraničných vecí, práce, školstva, dopravy a hospodárstva. Okrem toho v nej bude mať svoje zastúpenie samospráva, reprezentatívne profesijné združenia aktívne v oblasti kultúry, Ekumenická rada cirkvi či Konferencia biskupov Slovenska. Medzi členov zasadne generálny riaditeľ Rozhlasu a televízie Slovenska, ale tiež tri uznané osobnosti kultúrneho a spoločenského života. **(tasr), HN 09/08/2012**

Rozhodujú aj pamiatkari

Budovy v centrách sú často pamiatkami. „Všetky zmeny vnútri budovy aj na fasáde musia schváliť pamiatkari,“ tvrdí hovorca miestneho úradu Bratislava – Staré mesto Tomáš Halán. Súhlas obchodník nepotrebuje, ak sa sťahuje do starej prevádzky. Tak to bolo aj v prípade predajne Moja Samoška na Lermontovovej ulici v Bratislave, ktorá nahradila potraviny Dona. Na podmienky navyše môže naraziť obchodník, ak chce otvoriť predajňu v budove, ktorá patrí cirkvi, čo bol prípad Billy v centre Bratislavy. Hovorca Konferencie biskupov Slovenska Jozef Kováčik povedal, že nemajú všeobecné podmienky na prenájom. Závisia od konkrétnej rehole. **(zz), SME 10/08/2012**

Kaštieľ v Rusovciach

Na kaštieľ v Rusovciach si robí nárok Pannonhalský Rád svätého Benedikta v Maďarsku, ktorý sa v tejto veci najnovšie obrátil na orgány Európskej únie. Rád si robí nárok na národnú kultúrnu pamiatku na základe závetu belgickej princeznej Štefanie a grófa Lónaya. Benediktíni sa o kaštieľ niekoľko rokov súdili. Ich sťažnosť, ktorou sa domáhali vydania nehnuteľnosti v roku 2008, odmietol Ústavný súd. **Rádio Slovensko, 7.8.2012**

Sme naozaj pupok Európy?

Zašli sme sa pozrieť nad Kremnické Bane, kde je v raj stred kontinentu

Kde je pravý geografický stred Európy? O tom sa vedú spory už dlhé roky, pretože si ho nárokuje viaceré krajiny. Niektorí tvrdia, že stred starého kontinentu je pri litovskej metropole Vilnius, iní zas hovoria o Poľsku alebo Nemecku. Slovensko sa tiež pýši geografickým stredom Európy, ktorý leží medzi obcami Kremnické Bane a Krahule.

„Nikto to doteraz nepotvrdil, ale ani nevyvrátil,“ vraví starosta Kremnických Baní Konrád Schwarz. Či už je stred pravý, alebo nie, za 20 rokov od symbolického označenia sa stal atrakciou. Od Kremnice je vzdialený iba šesť kilometrov. Turisti sa k nemu dostanú ľahko, či už si to autom nasmerujú cez Kremnické Bane, alebo cez Krahule. Tabuľu, upozorňujúcu na stred Európy, neprehliadnu. Zavedie ich ku Kostolu sv. Jána Krstiteľa, vedľa ktorého je veľký kameň s tabuľou zobrazujúcou prelomové dátumy v novodobej histórii Slovenska. Označuje stred Európy, ktorý leží v nadmorskej výške 855 metrov.

Európsky prameň vysychá

Blízko balvanu je kamenný amfiteáter, kde za Mečiarových vlád slávil významné výročia. Na jeho stavbu prispela vláda i Matica slovenská. Dnes je sčasti rozobratý. Miestni tvrdia, že drevené brvná, ktoré slúžili ako lavičky, zmizli prvé. Len pár metrov od kostola a tzv. banického cintorína je ďalšia turistická atrakcia, Prameň Európa. Symbol eura na stavbe pripomína, že už vyše troch rokov je Slovensko súčasťou eurozóny. Voda z prameňa v lete len kvapká, postavili ho vysoko a je závislý od zrážok. No tak ako pred kostolom, aj pri ňom sa dá posediť a oddýchnuť si. Za prameňom stojí pomník Slovenského centra európskej integrácie. Pôvodne tu mala byť európska dedinka, kde by každá krajina mala svoju typickú stavbu. Žiaľ, ostalo iba pri plánoch.

ERIKA KRČOVÁ

Plus jeden deň 10/08/2012

Náboženská viera je celosvetovo na ústupe

Náboženská viera je celosvetovo na ústupe, a to napríklad aj v tradične katolíckom Írsku. Viera sa pevne drží predovšetkým v Afrike. Naopak, k najväčším ateistom patria okrem Čechov aj Francúzi alebo Japonci. Vyplýva to z najnovšieho prieskumu agentúry WIN-Gallup International. Najprudší pokles v prípade ľudí, ktorí sa označujú za hlboko veriacich, zaznamenalo v celosvetovom meradle Írsko. K viere sa na prelome minulého a tohto roka hlásilo len 47 percent opýtaných, čo je prepad o 22 percentných bodov oproti 69 percentám zaznamenaným v poslednom podobnom prieskume v roku 2005. V 57 krajinách sveta zahrnutých do prieskumu bolo aktívnych veriacich priemerne 59 percent, čo je pokles o 9 percent v porovnaní s rokom 2005. Za rovnaký čas stúpol na celom svete počet ľudí, ktorí sú presvedčenými ateistami, zo štyroch na sedem percent. Najvyšší nárast bol zaznamenaný vo Francúzsku. Sinead Mooneyová zo spolupracujúcej agentúry, ktorá robila výskum v Írsku, spomína dva dôvody, prečo patril prepad v tejto krajine k najvyšším. Írsko v tomto ohľade predbehol len Vietnam. „Je zrejme, že v tomto období sa rozohoreli všetky škandály v cirkvi,“ povedala s odkazom na opakované odhaľovanie sexuálneho zneužívania detí kňazmi, ktoré v tejto krajine vážne poškodilo obraz rímskeho kňaza.

skokatolíckej cirkvi. „Navyše, ako krajiny bohatnú, majú tendenciu strácať určitý zmysel pre náboženstvo,“ dodala Mooneyová. „Zbohatli sme, teda aspoň na začiatku tohto obdobia,“ vyhlásila. Ku krajinám, kde sa väčšina ľudí označila za hlboko veriacich, patria dve africké - Ghana (96 percent), Nigéria (93 percent) a z Európy Macedónsko (90 percent). Podobné je to aj v krízových oblastiach ako Irak (88 percent), Pakistan (84 percent), Afganistan (83 percent) alebo palestínske územia (65 percent). Najviac presvedčených ateistov žije v Japonsku (31 percent), Českej republike (30 percent) a vo Francúzsku (29 percent). Celkový africký priemer je 89 percent hlboko veriacich. Latinská Amerika dosiahla 84 percent, južná Ázia 83 percent a arabské krajiny 77 percent. Najmenej aktívnych veriacich je v severnej Ázii (17 percent), vo východnej Ázii (39 percent), v Severnej Amerike (57 percent), západnej Európe (51 percent) a vo východnej Európe (66 percent).

Je zrejme, že v tomto období sa rozohoreli všetky škandály v cirkvi.

Sinead Mooneyová výskumníčka

Počet hlboko veriacich najviac klesol v tradične katolíckom Írsku. V krízových oblastiach ako Afganistan či Pakistan zostáva viera silná

čtk, Pravda 10/08/2012

Na tomto mieste zachránili dieťa

Viedol stavbárov kostola tajomný hlas?

V mieste, označenom ako stred Európy, môžete obdivovať aj starý kostol opradený legendami. Už jeho výstavbu sprevádzali údajné záhady a tajupné javy.

Hoci sa turisti do kostola nedostanú, aspoň cez železnú mrežu môžu obdivovať hlavný oltár z roku 1714. Obraz zobrazuje stretnutie malého Ježiša s Jánom Krstiteľom. Podľa miestnej legendy oltár stojí na mieste, kde kedysi murári zachránili dieťa z horiaceho kríka. Kostol vraj pôvodne stavali na inom mieste, no všetko, čo cez deň

postavili, našli ráno zbúrané. Pri výbere miesta a stavbe údajne viedol staviateľov tajomný hlas.

Voda tečie na dve strany

Kostol zrekonštruovali v rokoch 1989 až 1997 z darov bývalých obyvateľov okolitých dedín a priateľov z Nemecka. Hovorí sa, že z jeho strechy tečie voda na jednu stranu do Váhu a na druhú do Hrona. Samozrejme, symbolicky, keďže kostol stojí na kopci, na rozhraní dvoch regiónov. Vedľa kostola je kapucínsky kláštor, ktorý postavili vďaka bývalému biskupovi Rudolfovi Balážovi.

(ekč)

Plus jeden deň 10/08/2012

Prázdniny v Ríme

Málokde na zemi chutí život tak sladko ako v talianskej metropole.

Nádherne umelecké zbierky, historické zákutia s nevšednou atmosférou, antické monumenty, ktoré aj po tisícročiach vzbudzujú obdiv a úctu, chrumkavá pizza a výborná zmrzlina – ťažko povedať, čo do Ríma ťahá turistov z celého sveta. V každom prípade toto mesto má takú čarovnú atmosféru, že mu bez mihnutia oka prepáčite aj zopár drobných nedostatkov, ktoré má. Patrí medzi ne aj dopravný chaos. Predierať sa po Ríme autom je niekedy naozaj za trest, preto domáci cestujú do práce radšej na mopedoch. Ako turista však najlepšie urobíte, keď sa budete premiestňovať peši. K vašej povinnej výbave by mali patriť pohodlné topánky, ktoré vám vydržia hodiny na nohách bez toho, aby vás otláčili. Inak prechádzať sa po Ríme je skutočný pôžitok, celé centrum je ako jedno veľké múzeum, plné nádherných barokových fontán, architektúry od výmyslu sveta a pôvabných reštaurácií s lákavou gurmánskou ponukou. Rimania skutočne vedia, čo znamená vychutnávať si život a vy máte jedinečnú možnosť sa to od nich aspoň čiastočne naučiť.

Rande pri fontáne

Noci v meste sú v lete ešte príjemnejšie ako rozpálené dni, ľudia sa stretávajú na malebných námestiach pri fontánach, ktoré príjemne chladia vzduch. Najvyhláďavanejšou je, samozrejme, legendárna Fontána di Trevi ozdobená nádhernými barokovými sochami z bieleho mramoru. Preslávili ju zábery z Felliniho *La Dolce Vita*, na ktorých sa v nej brodí krásna Anita Ekberg a hypnotizuje svojimi zvodnými krivkami Marcella Mastroianniho. Vrávi sa, že ak sa k fontáne postavíte chrbtom a pravou rukou do nej vhodíte cez pravé plece mincu, určite sa ešte do Ríma vrátite. Ak vhodíte dve mince, nájdete si v Ríme lásku. A keď vhodíte tri, budete tu mať dokonca aj šťastnú svadbu. Poverčiví turisti sem denne nahádzu asi tritisíc eur. Peniaze využíva rímsky Úrad na ochranu pamiatok, takže nie sú len tak vyhodené do vetra. Po zotmení je fontána najkrajšia, osvietené sochy morských božstiev a koní obklopené mohutným prúdom spenenej vody vyzerajú ako z rozprávky. Ak si chcete dať v Ríme s niekým večerné rande, toto miesto je na to ako stvorené.

Na návšteve u pápeža

Nezáleží na tom, čo si myslíte o hodnostároch z Vatikánu, faktom je, že umelecké poklady, ktoré nazhromaždili, treba vidieť aspoň raz za život. Veď kto by nechcel obdivovať na vlastné oči fresky v Sixtínskej kaplnke? Monumentálny Michelangelov Posledný súd patrí nepochybne medzi najväčšie diela svetového maliarstva a ani po stáročiach nestráca nič zo svojej duchovnej sily. V polovici šestnásteho storočia, keď bolo toto dielo odhalené, tak sa naň zniešala vlna ostrej kritiky, lebo náboženským predstaviteľom prekážali nahé telá, ktoré sú na ňom zobrazené. Napokon boli v roku 1565 na príkaz pápeža Pia IV. pohlavné orgány postáv zahalené rúškami, takže to, čo dnes obdivujeme, nie je celkom totožné s originálom. Ale to nič nemení na tom, že návšteva Sixtínskej kaplnky je zážitok, na ktorý sa určite nezabúda. Po jej prehliadke vám možno dobre padne prechádzka vo vatikánskych záhradách, kde si môžete posediť v tieni stromov. Napokon si určite nenecháte ujsť Baziliku svätého Petra, ktorá je vraj najkrajším kostolom na svete vďaka bohatej výzdobe a unikátnej zbierke umeleckých skvostov.

Návrat do antiky

Prísť do Ríma a nevidieť jeho antické pamiatky by bolo ako nevidieť v Paríži eiffelovku. Ak sa chcete vyhnúť dlhým radom v Koloseu, kúpte si vstupenku s odborným výkladom. Alebo choďte najprv do Palatina, kde čakáva podstatne menej turistov. Tam sa dá kúpiť lístok, ktorý platí aj do Kolosea, s areálom obrovských starovekých vĺ je totiž priamo prepojené. Palatino je jedinečné miesto, kde to priam dýcha dejinami. Prastaré chodníky s kamennou dlažbou a pozostatky veľkolepých sídiel rímskych patricijov vás preniesú do čias, keď bolo mesto centrom starovekého sveta a zhromaždilo nesmierne bohatstvo. Ruiny, ktoré z neho zostali, nám pripomínajú relativitu ľudského snaženia a pomínutelnosť všetkého živého. Z nostalgie sa však dostanete okamžite, keď znova vyjdete do rušných ulíc talianskej metropoly. Aby ste objavili všetky jej krásy, určite vám nebude stačiť navštíviť ju len raz. Ale Rím je mesto, kam sa každý rád vracia, takže ak niečo nestihnete, nechajte si to na budúce

Výlety do okolia

Ak plánujete zdržať sa v Ríme dlhšie, oplatí sa navštíviť aj zopár miest v jeho blízkom okolí. Napríklad malebné historické mesto Frascati, známe svojou príjemnou vinárskou atmosférou, alebo tivoli, preslávené nádhernými fontánami. Ak dostanete chuť okúpať sa, vyberte sa do rímskych štvrtí Lido di ostia alebo Castel di Fusano, ktoré ležia priamo pri tyrrhenskom mori. Pokojnejšie prímorské pláže nájdete na juh smerom od Lida. **SME, 10.8.2012**

Štát do cirkví nevidí

Na Slovensku ťahá štát vo vzťahu k cirkvám za kratší koniec, aspoň čo sa týka kontroly ich majetku. Bez ich súhlasu nemôže prakticky nič a to aj napriek tomu, že z jeho vrecka smeruje na cirkevné účty nemalo peňazí. Cirkvi u nás vlastnia obrovské množstvo vzácných objektov, mnohé z nich sú národné pamiatky. Na ich záchranu dostávajú od cirkví od štátu státisíce eur ročne. Ten ale nevie, koľko vzácných pamiatok cirkvi vlastnia, lebo nepozná ani celkový rozsah ich majetku. Súpis bez aktívnej pomoci cirkvi sám urobiť nedokáže. Práve ten je potrebný na prípadnú odľuku cirkvi od štátu. Štát zlyháva aj pri kontrole jej hospodárenia. Autonomiu v tomto smere zaručuje katolíckej cirkvi Vatikánska zmluva. Jej príjmy od veriach nepodliehajú povinnosti verejného vyúčtovania. Podobne sú na tom aj ostatné cirkvi na Slovensku.

Jozef Kováčik, hovorca KBS: „Čo sa týka samostatného hospodárenia cirkvi, tam je zabezpečená autonómia vyplývajúca zo zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou.“

Pavel Delinga, generálny dozorca Evanjelickej cirkvi a.v.: „Nie je tam v tomto zásadný rozdiel. Pokiaľ nie sú to prostriedky, ktoré dáva štát, tak nepodliehajú verejnej kontrole. To cirkev má na to svoje kontrolné orgány. Pokiaľ by štát mal pochybnosti, tak samozrejme, musí požiadať cirkev, aby do toho mohol vstúpiť.“

Cirkvi zdôrazňujú, že všetky peniaze, ktoré od štátu dostanú, dokážu zdokladovať a štát si to môže aj skontrolovať. Ostatný majetok ale pred štátom necítia potrebu priznávať.

Markíza, 09/08/2012